

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Ֆրանսական Ազգ. Մատենադարանի հայերէն ձեռագիրներէն Anc. fonds Arm. 63 թիւը կրող ձեռագիրը փոքրիկ հասոր մըն է, որ ունի 207 թերթ թուղթ. մեծութիւնն է՝ 107×68 հազորդամետր եւ իւրաքանչիւր երեսը 22 տող կը պարունակէ։ Գրութիւնն է՝ բոլոր գիրքութեանը՝ ՊԼԵ (= 1386), որ ընդօրինակութեան եւ գրքոյկիս կազմութեան թուականն է. վասն զի հատորիկս ժողովածոյ մըն է եւ հաւաքուած՝ զանազան գրքերէ։ Երկու յիշատակարան ունի, մին թղ. 188թ բռն գրչին կողմէ գրուած, իսկ միւսը Յովհաննէս Եղնկացիի հեռուեալ աշխատութենէն ընդօրինակուած, այս կերպով.

Թղ. 59ա. — « Յաղագս Երկնային շարժմանն, նուաստ Յոհանիսի, Եղնկացոյ շարադրեալ Յիմաստնոց բանից, ի խնդրո՞ բարէպաշտ եւ երկրպագարդ պատանոյն պր, Վախթանկաւ Ամենայն ոք զբան. . . . Ըստ որում եւ ես նուաստ յոհաննէս եղնկացեցի՝ աշակերտ հոգէից հաւրն եւ սք վարդապետի (այսչափ ճեղ պարապ) եւ սպասօր սք գրոց բանի ի թղ. չլգ. պատահեաց զալ ի կողմանս ամապահ թագու-թեա՝ աշխարհիս վրաց, հոչակօր եւ 'ի մեծի մայրաքաղաքս, արիւխս՝ փայտակարան կոչեցեալ 'ի գիրս պատմողաց, եւ հանդիպեցաւ խաւսել մեզ բանս քարոզութե՝ 'ի դուռն եկեղեցոյն, մեծապատիւ եւ խոհեմամիտ՝ եւ մեծ իշխանին հայոց պար քարիմատինին՝ զոր շինեա՞լ էր ամասէր եւ բարիհոգի հայր նր պր ումեկն։

« Եւ էր՝ խաւսեցեալ բա՞նն յաղագս երկնային շարժմանն. վնորոյ ախորժեցի՝ եղեւ զուարթամիտ պատանոյն՝ Վախթանգաւ, որ է՝ ր՝ րոյի կրսեր հոչակօ՞ր անո՞ւանեալ՝ պր ումեկին եւ մայրենի ազգօ՞՝ թուսն մեծ իշխանին, Զալիլի, տեա՞նն խաչենո՞յ՝ որդի մաւր բարեբաշտի որ եւ էր քի աւրինաւքն զարդարեալ հոգիի եւ 'ի խնդիր բանիս յորդորո՞ղ զորդի Սա խնդրեաց 'ի մէնջ, յաղագս երկնի, եւ նորին շարժմանն. յորժամ հարկեալ յորդորեաց զսկարութիս մեր, մեծ ա՞ղգ Նպկն. տր յոհանն. ազնուական զարմից իւ բարէտոմիկ, հա՞րց ծնունդ ո՞ր եւ շարժեալ 'ի սիրոյ եւ 'ի յուսո՞յ խնդրողաց եւ աչն առեալ 'ի պատուոյ շնորհաշո՞ւք տն եւ գերապատիւ եկեղեցոյ գլխոյն, ի սրբաշո՞ի՞ղ, եւ

գործովամիտ բանից սբ հարցն, եւ վարդապետաց մերոց եւ իմաստախոհ արանց պարզեալ գրեցի համառօտ բանիւ եւ աշխարհական խօսիւք մէ գիւրա՛ւ հասկանալի՛ լինելո՞ք ընթերցողաց, Արդ որք գրէք յաղագս աւգոտի, զսակա՛ւ աշխատութիւս մեր, գրեալիք եւ զայս նախագրութիւս, եւ զբան յիշատակի անուան խնդրողաց, եւ գրողի՛ սորին, գրեալ՛ լի- ջիք եւ դուք ՚ի գիրն կենդանեաց եւ ո՞ր ծուլանայ եւ թողու զսա՛ ո՛չ լինի առանց պատժոց, իբր յոլով աշխատութեց զլուրն սակօ՛ն գին տա՛լ՝ ո՛չ կամեցօ՞ղ այլոց»

Իռն յիշատակարանն ե. Ձրեցաւ գիրքս այս սակաւ սակաւ յամ իրաց ժողովելոց ի թվիս հայոց, պիւ Տանուտէ՛ր Յուլնի՛ դառն ժամանակիս ի խանութեն՝ թաւխթայի եւ ի պարութե զրիմիս Սայիս ալէ՛, որ եւ ինքն հեծե՛լ քաշեց եւ ի վերա կաֆային գնաց յառաջաւորին պահոցն յանկարծա- կի եւ շատ փաստ արար՝ եւ բազում գերի՛ եւ ա՛ռ՝ եւ աւառէհան եւ բզմ վանաւրեայք եւ եկղցիք՝ քակեաց եւ այրեաց, արտաքոյ պարլսպին՝ բայց ի ներքս ո՛չ կարաց, Այլ յետոյ գնաց ի սուղտ այն եւ պարտեալ զարձա՛ւ ամաւթալի եւ կոտորած։ (*) Եւ այլ ի շուրջն գեղաւրեայք բազում մինչեւ ի խրվիչաղն եւ յիշէլն ի նե՛րնս՝ շա՛տ փաստ արաւ՝ եւ շատ պակասութի՛ էած աշխարհիս. եւ բազումք ի զաւրաց իւրոց խոց- եալ՝ սատակեցան ի չարխէն հարեալք, եւ այլք վիրաւորք բզմք եղեն։

« Այլ դուք՝ Ո՛վ սբ հայրք եւ եղբայրք, որք հանդիպիք այսմն գրոցս, կարդալով՝ յիշեսջիք առ քս՝ զգծող սորա՝ զառիստակէս մեղսասէր, եւ անարւ- ժան՝ սուտանուէն աշխարհի քահ, որ լոկ զանուէն միայն ունիմ եւ գործ ո՛չ... Նայ եւ զառիստակէս քահ վճիռամիտ՝ զաւրինակի՛ս շնորհաւղն յիշել ի տր եւ ծնաւղսն իւր եւ ան զձեզ յիշէ Ս.մմէ(ն) եւ քի փառք յօի- տեանն ամէն» »

Ֆ. Կ. ԿՈՆԻՅԵԱՐ

(1) Այս տեղ գիրքը կը տարբերի եւ նօտրի կերպաւնք կատանայ: